

וְהָיָה אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף: הֲנֵה אָבִיךָ חַלְהָ וַיִּקְחָה אֶת שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ, אֶת מְנַשֶּׁה וְאֶת אֶפְרַיִם.

וַיָּבֹד לְמַעַקְבֹּב וַיֹּאמֶר: הֲנֵה בְּכֵן יוֹסֵף בָּא אֵלַי, וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל וַיָּשָׁב עַל הַפֶּשֶׁת.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף: אֶל-ל-ש-ד-י נִרְאָה אֵלַי בְּלוֹז בְּאָרֶץ כְּנָעַן וַיְבַרְכֵךְ אֹתִי.

וַיֹּאמֶר אֵלַי: הֲנִי מִפְּרֹךְ וְהִרְבִּיתִךְ וְנִתְתִּיךְ לְקַהֲל עַמִּים וְנִתְתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִצְוֹן אַחֲרֶיךָ אַחֲזֶנָּה עִוְלָם.

וַעֲתָה, שְׁנֵי בָנֶיךָ הַטּוֹלָדִים לָךְ בְּאָרֶץ מִצְרַיִם עַד בָּאִי אֵלַיךְ מִצְרַיִמָּה - לִי הֵם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה - כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי.

וּמוֹלִדְתֶךָ אֲשֶׁר הוֹלֵדְתָּ אַחֲרֵיהֶם - לָךְ יִהְיוּ, עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם יִקְרָאוּ בְּנֵי לְתֵם.

וְאֵנִי בָּבֹאִי מִפְּרֹךְ, מִתְּנֵה עָלַי רַחֵל בְּאָרֶץ כְּנָעַן בְּדַרְכְךָ, בְּעוֹד כְּבָרְתָּ אֶרֶץ לְבַא אֶפְרַתָּה וְאֶקְבְּרָהָ שָׁם בְּדַרְכְךָ אֶפְרַתָּה הוּא בֵּית לְחָם.

מ"ח, א
ב
ג
ד
ה
ו
ז

מ"ח, כח

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל: רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי אֵלֶיךָ וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרְם אָמוֹת.

וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וַיָּבֹא בְּאֶרֶץ שֹׁבַע וַיִּזְבַּח זִבְחִים לַאֲלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק.

וַיֹּאמֶר אֶל-לְהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר: יַעֲקֹב יַעֲקֹב, וַיֹּאמֶר הֲנִי.

וַיֹּאמֶר אֲנִי הָאֵל-ל-לְהִי אָבִיךָ אֵל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה כִּי לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם.

אֲנִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְאֲנִי אֲעַלֶּךָ גַּם עִלָּה וַיִּוֹסֵף יִשִּׁית יָדוֹ עַל עֵינָיו.

מ"ו, א
ב
ג
ד
ה
ו
ז

וַיִּקַּם יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֹׁבַע וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יַעֲקֹב אֲבִיהֶם וְאֶת טַפְּסָם וְאֶת נְשֵׁיהֶם בְּעֶגְלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח פְּרָעָה לְשֵׂאת אוֹתוֹ.

וַיִּקְחוּ אֹת מִקְנֵיהֶם וְאֶת רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאָרֶץ כְּנָעַן וַיָּבִיאוּ מִצְרַיִמָּה יַעֲקֹב וְכָל זֵרְעוֹ אִתּוֹ.

בָּנָיו וּבְנֵי בָנָיו אִתּוֹ וּבָתָיו וּבָנוֹת בָּנָיו וְכָל זֵרְעוֹ חִבִּיא אִתּוֹ מִצְרַיִמָּה.

ה
ו
ז

וְאֶת יְהוּדָה שָׁלַח לְפָנָיו אֶל יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גִּשְׁנָה וַיָּבִיאוּ אֶרְצָה גִּשְׁן.

וַיֹּאסֶד יוֹסֵף מִקְרַבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִנְיָת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיִּרְא אֱלֹוֹ וַיִּפֹּל עַל צַנְאָרָיו וַיִּבְכֶּה עַל צַנְאָרָיו עוֹד.

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף: אָמוֹנָה הַפַּעַם אַחֲרֵי רְאוּתִי אֶת פָּנֶיךָ כִּי עוֹדֶיךָ חַי.

כח
כט
ל

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר: מִי אֵלֶּה?

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו: בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה וַיֹּאמֶר: קָחֶם נָא אֵלַי וְאֶבְרָכֶם.

וַעֲיִנֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִדָּוָן לֹא יוֹכַל לְרְאוֹת וַיִּגַּשׁ אֹתָם אֱלֹוֹ וַיִּשָּׂק לָהֶם וַיִּחַבֵּק לָהֶם.

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף: רְאֵה פָנֶיךָ לֹא פָלַגְתִּי וְהִנֵּה הִרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת זֵרְעֶךָ.

מ"ח, ח
ט
י
יא

וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם מֵעַם בְּרָכְיוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפְיוֹ אֶרְצָה.

וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת שְׁנֵיהֶם אֶת אֶפְרַיִם בְּיָמֵינוּ מִשְׁמָאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת מְנַשֶּׁה בְּשִׁמְאלוֹ מִיַּמִּין יִשְׂרָאֵל וַיִּגַּשׁ אֱלֹוֹ.

וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת יָמֵינוּ וַיִּשָּׁתַּעַר עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם הוּא הַצָּעִיר וְאֶת שְׁמָאלוֹ עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שִׁפְלָה אֶת יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר.

וַיְבַרְכֵךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר: הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הוֹתֵלְכֵנוּ אֲבוֹתַי לְפָנָיו אֲבָרְכֶם וַיִּצְחָק הָאֱלֹהִים הִרְעָה אֹתִי מֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

הַפּוֹלָאֵן הַגָּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע וַיְבַרְכֵךְ אֶת הַנְּיָעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי אֲבָרְכֶם וַיִּצְחָק, וַיִּזְגוּ לְרֹב בְּקִרְבֵּי הָאָרֶץ.

וַיִּרְא יוֹסֵף כִּי יִשִּׁית אָבִיו יָד וַיִּמְיֵנוּ עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיִּרְעוּ בְּעֵינָיו וַיִּתְמַךְ יָד אָבִיו לְהַסִּיר אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה.

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו: לֹא כֹן אָבִי כִּי זֶה הַבְּכוֹר שֵׁים וַיִּמְיֵן עַל רֹאשׁוֹ וַיִּמְאָן אָבִיו וַיֹּאמֶר: יָדְעִיתִי בְנֵי יָדְעִיתִי, גַּם הוּא יִהְיֶה לְעַם וְגַם הוּא יִגְדַּל וְאֹלָם אַחֲרָיו הַקְּטָן יִגְדַּל מִמֶּנּוּ וַיִּזְרְעוּ יִהְיֶה מְלֹא הַגּוֹיִם.

וַיְבַרְכֶם בְּיוֹם הַהוּא לְאָמוֹר: בְּךָ וּבְכֵךְ יִשְׂרָאֵל לְאָמוֹר, וַיִּשְׁמַךְ אֶל-לְהִים כְּאֶפְרַיִם וַיִּכְמַנְשֶׁה וַיִּשָּׂם אֶת אֶפְרַיִם לְפָנֵי מְנַשֶּׁה.

יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ

מַפְגֵּשׁ יַעֲקֹב עִם יוֹסֵף

מַפְגֵּשׁ יַעֲקֹב עִם יוֹסֵף

ל"ג, ד וַיִּבְרַח עֵשָׂו לְקִרְיַתוֹ וַיִּחַבְּקֶהוּ וַיִּפֹּל עַל צַנְאָרָיו וַיִּשְׁקָחֻהוּ וַיִּבְכּוּ.

מ"ו, ח וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר: מִי אֵלֶּה? וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו: בְּנֵי הֵם, אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה.

ה וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת הַנְּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר: מִי אֵלֶּה לָךְ? וַיֹּאמֶר: הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדְּךָ.

רמבר (1876), יצחק מזרחי את בני יוסף, 1656

תורה

התאחדות חובבי התורה

התאחדות חובבי התורה

תורה

תורה
תורה
תורה

תורה
תורה
תורה

תורה
תורה
תורה

תורה
תורה
תורה

תורה
תורה
תורה

תורה
תורה
תורה

תורה
תורה
תורה

תורה

א) יפלא על שאלתו מי אלה, כאילו לא ראה אותם מימיו והוא פלאי מאוד. ומה שכתבו המפרשים מתחמתו שענינו כבוד מוזקן ראה רק שני בני אדם, אבל לא הכיר מי הם, יקשה על זה דאם כן היה ראוי לכתוב ההקדמה ועיני ישראל כבוד מוזקן כו' קודם סיפור זה. אבל ממה שכתב זה אחר כך, משמע ודאי שלא זו היתה הסיבה מה ששאל מי אלה. ועוד יקשה לפי זה מיותר לשון מה שאמר יוסף אשר נתן לי אלקים בזה, כאילו מספר לו דבר חדש, והיה די באמרו בני הם ותו לא. ומה שכתב רש"י ז"ל ששאל מי אלה שאינם ראויים לברכה כו', הנה הדרשה תודרש, אבל אין זה פשוטו של מקרא. ועוד דגם לפי דרשה זו יקשה מאוד, שהרי מקודם זה תיכף אמר, אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי, ואין לך ברכה גדולה יותר מזה שיתחלקו לשני שבטים בנחלת ארץ ישראל ומדוע לא נטולקה ממנו השכינה אז באמרו דבר זה.

ב) יקשה ממה נפשך, אם ראה אותם תיכף בבוזם מדוע לא שאל מיד מי אלה, ואם לא ראה אותם עד אחר כך זה גופא קשיא מדוע לא ראה אותם מיד, והלא לא ניגשו אליו עד אחר כך שהישיש אותם אביהם, ומסתמא היו עומדים או יושבים במקום אחד בכל אותה העת בדרך ארץ רווק ממנו מעט.

ג) קחם נא אלי, למה לא אמר אל הבנים עצמן גשו נא אלי ואברך אתכם. וכן מה שכתב אחר כך ויגש אותם אלי, ובפעם השניה ויקח יוסף את שניהם כו', ויגש אלי, למה לא יגשו בעצמן.

תורה

והנה הריבוי המון הקושיות והדיקדוקים בפרשה זו למען הכריח על ידי זה אמתות מה שגורא לעניות דעתי לפרש בפרשה זו באופנים חדשים אשר לא שערנו הראשונים, אף שלכאורה אינו מתקבל על הדעת, אבל כוף אונקן לשמוע שבה יתיישבו כל הדקדוקים על נכון.

והנה כבר כתבתי בהקדמת הספר כלל חדש בסיפור התורה שלפעמים תכלול הנורה בפרשה אחת ובסיפור אחד שני ענינים שהיו בזמנים מתחלפים* מפני השתנות הענין והסיפור או לכונה אחרת, והקורא ידמה שהוא סיפור אחד ואינו כן, עיין שם שהבאתי איזה דוגמתו לזה לפי ביאורי. על כן נראה לעניות דעתי ברור, שסיפור הפרשה מן ירא ישראל שהוא פסוק ח' עד ויברכם ביום ההוא לאמר שהוא פסוק כ', כל זה היה באמת תיכף בבואו אחר שאמר אל יוסף אמתות הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי. (ומפני שהתחיל אז בברכת הבנים וגמר קודם מותו להנחיל השנים בנחלה, ויברכם ביום ההוא, לפיכך עירב כאן שני הענינים יחד). כי בלי ספק כשעלה יוסף לקראת אביו וגשנה להקרא את אליו בפעם הראשונה לקח יוסף עמו את שני בניו לשמוח את אביו גם בהם [אף שהיו אז קטנים מאוד בני שלש וארבע שנים דכתיב (מג, ג) וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב, וכשבא יעקב לנוצרים לא עברו כי אם שתי שנים מהרעב כדכתיב (מג, ו), ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקציר].

והנה מיד כשבא יוסף וראה לאביו הושיב את בניו הקטנים בזוית לבד, ונקראה היא לבדו אל אביו כי הוא עיקר השמחה, ואין מעורבין שמחה בשמחה. ואחר כך כאשר אמר יעקב אמתות הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי, וגמר הדברים עמו, הביט לאחוריו וראה שני נערים קטנים עומדים ויאמר מי אלה כפשוטו, שלא ידע עדיין שיש לו בנים.

ויאמר בני הם אשר נתן לי אלקים בזה המקום. ומפני שהיה יעקב זקן מאוד וחולש מרוב הבכי והיגון אשר הונאכל על בנו ימים רבים, וגם קמו עיניו משיבה והיה סבור שקרבו ימיו למוות, וכמו שאמר יעקב (מג, כח) אלהה ואראנו בטרם אמות. וגם כאן השלים נפשו למיתה ואמר אמתות הפעם. על כן אמר ליוסף קחם נא אלי את הילדים האלה על זרועותיך מפני שהיה סבור יעקב שעדיין לא יוכלו לילך בטוב, אז מפני החביבות, (ועיין בסמוך עוד טעם אחר), ואברכם בטרם אמות. גם מפני שהוא הפעם הראשון שראה אותם, הוא מודך ארץ לקרבם מיד בראותו אותם. על כן הקדים את ברכתם מיד ולא המתין עד שיברך את בניו קודם מותו [ואף שתי יעקב אחר כך שבע עשרה שנה, אל תזמנה על זה שהרי יצחק כשכהו עיניו אמר בעבור תברכך נפשי בטרם אמות, אף שחי אחר כך זמן רב חמשים ושבע שנה, לפי דברי רש"י טוף פרשת חולדות, יעויין שם].